

flaget. Disse ere angivne straks i Begyndelsen af Betænkningen, idet det her anføres, at den foreslaaede Ordning vil være bedst stemmende med Hensynet til Staten, med Hensynet til Kirken og med Hensynet til Borgerne. Staten, hedder det, kan derigen- nem „nemnest og friest faa sine berettigede Krav, angaaende Betingelser og Former for Egtetsabs Indgaaelse opfyldte“. Sa, det er ganske rigtigt, det indrømmer jeg ogsaa, men en Nødvendighed for at gennemføre denne Reform kan jo dog først foreligge, naar der viser sig uløselige Kollisioner mellem Statens og Kirkens Fordringer til Egtetsabs Stiftelse, og at saadanne Kollisioner hidtil fore- ligge, vil jeg meget bestemt benægte. Det nytter ikke i denne Henseende at henvise til det enkelte Punkt, der oftere er kommet frem i Diskussionen, nemlig Vanskeligheden med Hensyn til kirkelig Vielse for frastille. Det er et Spørgsmaal, der kan løses paa anden Maade, og som jeg jo tidligere har erklæret mig villig til at søge løst ved sær- lige Bestemmelser derom. Flertallet nævner dernæst Hensynet til Kirken, som derved skal „befries for Skindet af at ville tiltvinge sig Folks Søgning eller opretholde en falsk og indbildt Indsigt paa Sjælene“. Jeg til- lader mig at mene, at et saadant Skin kan ikke tænkes at opstaa, saa længe den alminde- lige Bevidsthed hos den store Del af Be- folkningen gaar i den Retning, at den kirke- lige Vielse maa erkendes at være den al- mindelige Maade at indgaa Egtetsabs paa. Saa længe det er Tilfældet, paadrager Kirken sig ikke Skin af at ville paatvinge Borgerne dens Medvirken. Naar man ende- lig spørger, om ikke Hensyn til Borgerne kræver en Forandring, fordi Borgerne nu tvinges til at bruge Kirken som Mellemled, vil jeg dertil sige, at man dog kun egentlig kan tale om nogen virkelig Tvang, saa længe vor Lovgivning kender en Maade at gaa uden om Kirken paa for dem, der ikke ville have med Kirken at gøre, nemlig Ud- trædelse af Folkekirken. Dem, der ønske at blive i Folkekirken, men som nære Uvilje imod den kirkelige Vielse af rituelle Hensyn, kan man jo imødekomme ved en hensigts- mæssig Forandring i Ritualiet, og i saa Henseende har jeg jo erklæret, at paa dette Omraade er der Reformere at foretage, til hvis Gennemførelse jeg for mit Vedkommende

gerne vil gøre, hvad jeg kan. Hvis imid- lertid de paagældende Personers Modvilje mod Kirken gaar saa vidt, at de overhovedet ikke ønske Kirkens Medvirken ved Egtetsabs Stiftelse, kunne de vel derfor være meget gode kristne, maasse fuldt saa gode som de, der ere i Folkekirken, men i Folkekirken høre de ikke hjemme, og de kunne jo da ved at udtræde af denne opnaa at undgaa Kirkens Medvirken. Hvad min anden Hovedanke angaar, den, at denne Sag ikke kan ordnes tilfredsstillende, uden at ogsaa Kirken faar Lejlighed til at udtale sig om sin Stilling dertil, forekommer det mig, at Udvalgets ærede Flertal egentlig gaar ganske uden om dette Spørgsmaal. Der henvises jo ganske vist til og bruges adskillige Ord for at godt- gøre, at efter den lutheriske Lære om Egtets- absens Væsen og Betydning, maa borgerligt Egtetsabs erkendes at være fuldgyltigt. Der anføres forskillige Udtalelser af Luther, som skulle kunne tyde paa, at han paa ingen Maade mistendte det borgerlige Egtetsabs Betydning. Jeg maa imidlertid om disse Udtalelser sige, at gennem dem kan Luther egentlig i fuldt Maal lige saa godt tages til Indtægt for mit Standpunkt. Han siger jo nemlig, at man maa lade „enhver Stad og ethvert Land sit Brug og sin Sædvane, som de nu ere indførte“. Jeg tror, at Luther vilde have været villig til at tilføje, at man ogsaa maa lade enhver Tid have sin Sæd- vane. Det er netop det, jeg holder paa, at den Skik og den Brug, hver Tid har, den, som ligger enhver Tid nærmest, skal man ikke uden Nødvendighed røkke ved. Det gjorde heller ikke Luther selv for sit eget Vedkommende, idet han lod sig borgerlig vie, hvis man kan tale om borgerlig Vielse ved en Hand- ling, som udføres af en Præst, og som af Melancthon betegnedes som Udførelse af en hellig Skik, og senere hen lod han sig jo ogsaa kirkelig vie. Dette sidste turde vel ogsaa bruges som Tegn paa, at Luther mente, at Kirken ikke stod ganske uden for den Handling. Det er jo ogsaa ret beteg- nende, at det ærede Flertal i Vædringsfors- laget Nr. 29 har foreslaaet, at Præstens Tiltale til Egtetsabs for Fremtiden skal være udtrykkelig formet saaledes, at de paagæl- dende tiltales, og behandles som Egtetsabs. For mit Vedkommende nærer jeg ikke den mindste Tvivl om, at den lutheriske Lære er-